

Tarih: 17. 11. 2009

Sayı : 2009/4561

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

16 Kasım 2009

Önceliği insan olan ve insanı esas alan bir yapının Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde oluşturulması amacıyla, yaşanan ekonomik ve sosyal sorunların nedenleri, bu sorunlara karşı alınacak önlemler, çözüm önerileri ve gerekli politikaların oluşturulması amacıyla Anayasa'nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

1. Mithat MELEN - İstanbul
2. Hüseyin YILDIZ - Antalya
3. Kadir URAL - Mersin
4. Mehmet EKİCİ - Yozgat
5. Abdülkadir AKCAN - Afyonkarahisar
6. Osman DURMUŞ - Kırıkkale
7. Faruk BAL - Konya
8. Mehmet ŞANDIR - Mersin
9. Hasan ÇALIŞ - Karaman
10. Süleyman Nevzat KORKMAZ - Isparta
11. Hakan COŞKUN - Osmaniye
12. Bekir AKSOY - Ankara
13. Cemaleddin USLU - Edirne
14. Kemalettin NALCI - Tekirdağ
15. Osman ÇAKIR - Samsun
16. İsmet BÜYÜKATAMAN - Bursa
17. Mustafa KALAYCI - Konya
18. Necati ÖZENSOY - Bursa
19. Muharrem VARLI - Adana
20. Süleyman Latif YUNUSOĞLU - Trabzon
21. Gürcan DAĞDAŞ - Kars

GEREKÇE

Nüfusumuzun %15-16'sının yaşadığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki, 21 ilin kalkınamamışlık sorunu bölgede yaşayanlarca bir kader olarak algılanmaktadır. Bölge insanının kendini eşit vatandaş görebileceği bir modele gereksinim vardır. Güneydoğu ve Doğu Anadolu ile ilgili esas sorun, aslı insan olan bölge refahını arttırmaktır. İnsanın sağlıklı, eğitilmiş, iş sahibi ve üretici olması, temel ihtiyaçlarını rahat görebilen üreterek refah düzeyini arttırabilen, eğitim düzeyi yüksek bir insan ve iş gücü yapısı gerekmektedir. Kültürel sorunlar dolayısıyla bu bölgenin insanlarının kendilerine eşit davrandığını bilmesi gerekmektedir.

Bugüne kadar Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin kalkınmasıyla ilgili birçok çalışma ve proje yapılmış, bazıları başarılı olmuştur. Ancak yeni bir yapılanmaya gereksinim vardır.

TÜİK verilerinde, Milli Gelirin bölgelere dağılımı, bilgi üretmeme, bölgesel eşitsizlik, işsizlik, sağlık ve eğitim problemleri vurgulanmaktadır. Bölgedeki **kent yoksulluğu** ön plandadır. 2002-2006 dönemi teşvik yatırımlarının batı illerine ortalama %20 verilirken, %9'un Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine verildiği gözlenmektedir. Kamu harcamalarından nüfus başına Türkiye ortalamalarının çok altında pay alan bölgenin mahalli idare harcamalarında Türkiye ortalamasının çok altında pay almaktadır. Kentleşme oranı % 60'a yaklaşan bazı illerde Türkiye ortalamasını geçen bölgenin kent sorunlarının hızla büyüdüğünü ancak sorunları çözmeye dönük altyapı yatırımları ve mahalli idarelere merkezden aktarılan paylarının hep düşük kaldığı göze çarpmaktadır.

Cumhuriyet sonrası uygulanan makro ölçekli ekonomi ve bölge politikaları sonucu zaten sosyo-ekonomik gelişme açısından diğer bölgelerin gerisinde seyreden ve yapısal sorunlarla boğuşan bölge ekonomisinin dışa açılma ve ihracata dayalı büyüme stratejisi sonucunda daha da gerilediği görülmüştür. 2007'de Doğu illeri kişi başına 250.-TL Yerel İdare Harcaması alırken, Batı illeri 1000.-TL'nin üzerinde harcama almıştır..

Bölgenin temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktaki gerilemenin, kentte göçü hızlandırdığı ve kentleşme oranının hızla düştüğü görülmüştür. 2002-2008 yılları arasında ise büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayıları neredeyse sabit kalmıştır. Ekonomik olarak

sulamaya elverişli arazi miktarı en fazla Erzurum, Ağrı, Kars, Malatya ve Muş'taki araziler suyla henüz buluşturulamamıştır. Toprak reformu yapılmamış ve arazi toplulaştırma yatırımları gerçekleştirilememiştir. Bölgede mutlaka üretim maliyetleri düşürülmelidir.

Güneydoğuda doğurganlığın yüksek olması nedeniyle göç olmuyormuş gibi gözükmesi normaldir. Çocuk ölümlerinin de çok olduğu göz önüne alınarak, bölgede eğitime de ayrıca önem verilmeli, yeterince üniversite açılmalı, kızların ve kadınların eğitime önem verilmeli ve mutlaka ilköğretime ve okul öncesi eğitime ağırlık verilmelidir.

BELDES-KÖYDES uygulamasında bile bölgeye nüfus başına Türkiye ortalamasının altında ödenek ayrılmıştır. Durumun bu kadar ciddi boyutlara ulaşmış olmasına rağmen hala Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşanan sıkıntıların giderilmesinde ciddi bir adım atılmamıştır.

Bölgenin imkânları doğru kullanılmalıdır. Bugüne kadar bölgenin olanaklarının çok doğru kullanıldığı söylenemez. Çağlar önce ilk buğdayın ve koyunun ehlileştirildiği yer olan bu bölgede bugün koyun ve buğday üretimi bile yeterli değildir. Engellemeleri bahane edip bölgenin kalkınabilirliğini harekete geçirmemek politika yanlışlarından doğmaktadır. Asıl olan mevcut yapıyı ortaya çıkarmak ve bu yapı üzerine yeni bir yapı inşa etmekte mümkündür.

Önceliği insan olan ve insanı esas alan bir yapının Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde oluşturulması amacıyla, yaşanan ekonomik ve sosyal sorunların nedenleri, bu sorunlara karşı alınacak önlemler, çözüm önerileri ve gerekli politikaların oluşturulması amacıyla Anayasa'nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

12.11.2009